

การขับเคลื่อนนโยบายการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบล
ประตูป่า จังหวัดลำพูน

Expanding Green Spaces Policy of Pratupa Subdistrict

Municipality, Lamphun Province

ศรัณย์ลักษณ์ สุปินราชกร¹ & อุดมโชค อาษาวิมลกิจ²

Saranlak Supinrach¹ & Udomchoke Asawimalkit²

Corresponding author: saranlak_su@cmu.ac.th

Received: 07/02/2568 Revised: 25/02/2568 Accepted: 25/02/2568

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง "กรอบนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบลประตูป่า จังหวัดลำพูน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย และเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตตำบลประตูป่า พร้อมทั้งเสนอแนวทางกำหนดนโยบายการเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และตัวแทนกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก ประกอบกับการวิเคราะห์เอกสารแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ข้อค้นพบสำคัญสามารถแบ่งเป็น สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกตามลำดับดังนี้ บริบท

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ Student, Master of public administration, Faculty of Political Science and public administration, Chiang Mai University

² Faculty of Political Science and public administration, Chiang Mai University

ทางการบริหารในด้านการปรับปรุงกฎหมายและสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจากความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทัศนคติของผู้บริหารที่มุ่งมั่นในการพัฒนาเชิงนโยบายดังกล่าวที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับสภาพแวดล้อมภายนอกการเพิ่มพื้นที่สีเขียวต้องอาศัยความตระหนักของประชาชน ทัศนคติที่มีต่อการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และทุนทางสังคม ทั้งนี้เพื่อการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชน และภาคีเครือข่าย การส่งเสริมการตระหนักด้วยการสร้างพื้นที่หรือกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: พื้นที่สีเขียว; ความยั่งยืน; นโยบายเทศบาลตำบลประตูปา

Abstract

This article forms part of an independent study entitled "Policy Framework for Enhancing Green Spaces in Pratupa Subdistrict Municipality, Lamphun Province." The objective is to analyze the factors that drive the policy and the constraints limiting the expansion of green areas within Pratupa Subdistrict. It also proposes tailored policy guidelines for increasing green spaces in harmony with the area's context. This study employs interviews with key stakeholders, including administrators, community leaders, and representatives from small real estate businesses, coupled with an analysis of documents on sustainable green space management. The principal findings can be categorized into internal and external environment as follows: The

administrative context regarding legal reforms and the creation of community engagement mechanisms arises from visionary leadership and effective communication skills. The commitment of the administration to policy development that meets the populace's needs and enhances quality of life is evident. For the external environment, expanding green spaces relies on public awareness, attitudes towards green space expansion, and social capital. This is crucial for fostering sustainable development processes through public and network partner engagement. Promoting awareness involves creating spaces or educational activities that offer economic, environmental, and social benefits, aligned with sustainable development principles.

Keywords: Green Spaces; Sustainability; Pratupa Subdistrict
Municipality's policy

บทนำ

การพัฒนาพื้นที่สีเขียวในประเทศไทยนั้น ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำ “แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน” โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนมีระยะเวลาดำเนินงานใน 20 ปี โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ช่วงละ 5 ปี นับจากปี พ.ศ. 2561 จนถึงปี พ.ศ. 2580 ซึ่งเป็นแนวทางดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนและเป้าหมายระดับชาติ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals :

SDGs) เป้าหมายที่11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน (Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable) โดยรัฐบาลมีการดำเนินนโยบายกำหนดทิศทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็นพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ และประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) แผนการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนระดับประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) (แนวทางปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570), สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2565)

จังหวัดลำพูนได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน โดยการกำหนดพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สีเขียวคือ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 เมืองแห่งความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีแนวทางในการพัฒนาการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำที่มีความสมดุล และการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว และการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของเมืองทั้งระบบ โดยมีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของอปท.ในเขตจังหวัดลำพูน (พ.ศ.2566 -2570) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เมืองแห่งคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวลำพูน ในทุกภาคส่วนให้มีชีวิต สุขภาวะอนามัยที่ดี มีความสุข และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมของแต่ละชุมชน ซึ่งเทศบาลตำบลประดู่ป่า มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาให้เกิดขึ้นจริงคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต ที่มีเป้าประสงค์คือ การบริหารจัดการขยะ น้ำเสียอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์และพัฒนา (แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลประดู่ป่า พ.ศ.2566 -2570 ฉบับทบทวน ครั้งที่ 1/2566 ,พฤษภาคม 2566) จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลประดู่ป่า ไม่มี

ความสอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน และยุทธศาสตร์การ พัฒนาของ อปท.ในเขตจังหวัดลำพูน (พ.ศ.2566 -2570) ในการจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งระบบหรือการพัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจาก โครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลประตูป่า พ.ศ. 2566 – 2570 นั้น ไม่มีโครงการที่เป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืน ประกอบกับจังหวัด ลำพูนมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอีก 2 แห่ง ส่งผลทำให้ตำบล ประตูป่าที่อยู่ห่างจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตำบลมะเขือแจ้ 10 กิโลเมตร อยู่ ห่างจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือตำบลบ้านกลาง 7.5 กิโลเมตร และอยู่ห่าง จากโครงการนิคมอุตสาหกรรมเว็ลด์(ลำพูน) 5 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัว ของแรงงานที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่มากขึ้น จากแนวโน้มสถิติจำนวน ครั้วเรือนในตำบลประตูป่าที่มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้น และสถิติการขอ อนุญาตก่อสร้างในพื้นที่ตำบลประตูป่าของกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก จัดสรรที่ดินแบ่งขายไม่เกิน 10 แปลงขึ้นไป มีแนวโน้มที่สูงขึ้น ซึ่งมีการเปลี่ยนผืน ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมที่เดิมที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ปลูกกล้วย มะม่วง และ พืชผักเป็นส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเป็นการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับแรงงานที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ พื้นที่สีเขียวลดลง และปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมตามมาด้วยเช่นเดียวกัน

ดังนั้นกล่าวได้ว่าการพัฒนาพื้นที่เขียวในเขตเทศบาลตำบลประตูป่ามี ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในอนาคตที่จะ เกิดขึ้น เทศบาลตำบลประตูป่าซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับ ประชาชน เข้าใจบริบทของสังคม ชุมชนได้เป็นอย่างดี จึงเป็นประเด็นที่นาศึกษา ค้นคว้า และให้ความสำคัญในการพิจารณาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อน นโยบายพื้นที่สีเขียวของตำบลประตูป่า โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในเป็นอย่างไร การศึกษาถึงสภาพแวดล้อมดังกล่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงเอื้อและเชิงท้าทาย เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการกำหนดนโยบาย และสามารถกำหนดกรอบนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบลประจวบให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลในการขับเคลื่อนนโยบายการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบลประจวบ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Document Study) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงเอกสารบทความต่าง ๆ ได้แก่ กฎหมาย นโยบาย แนวทางปฏิบัติ คู่มือ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งได้จากการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของแต่ละพื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล กำนันตำบลประจวบ และตัวแทนกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็กในพื้นที่ตำบลประจวบ จำนวน 1 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ใน

การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-dept Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 2 คน คือนายกเทศมนตรีหรือผู้แทนในฐานะผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการการเมือง และ ปลัดเทศบาลหรือผู้แทนในฐานะผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำ เนื่องจากเป็นผู้ที่รับผิดชอบโดยตรงในการพิจารณากำหนดนโยบาย รวมทั้งตัดสินใจเลือกนโยบายของเทศบาลตำบลประตูป่า โดยเน้นการสนทนาและสร้างข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทั้งในส่วนสภาพแวดล้อมภายในของเทศบาลตำบลประตูป่า ได้แก่ บริบทการบริหารความเป็นผู้นำของผู้บริหาร และทัศนคติต่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ซึ่งเป็นคำถามที่ต้องการเก็บข้อมูลที่มุ่งเน้นการแสดงออกถึงทัศนคติ ความคิดเห็น ประสบการณ์โดยตรง และสามารถขยายประเด็นหรือเจาะลึกข้อมูลเพิ่มเติมได้ 2. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ตัวแทนกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็กในพื้นที่ตำบลประตูป่า จำนวน 1 ราย โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) และทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากสถิติการขออนุญาตก่อสร้างในเขตพื้นที่ตำบลประตูป่า ซึ่งกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็กนั้น เป็นประชาชนในเขตตำบลประตูป่า ที่มีการเปลี่ยนการเกษตรกรรม และปรับที่ดินส่วนบุคคลขยายเป็นธุรกิจสร้างบ้านจัดสรรที่อยู่ในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น โดยเก็บข้อมูลในส่วนการรับรู้และมุมมองต่อการขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่สีเขียวที่ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดูแลพื้นที่สีเขียว โดยจัดเตรียมประเด็นคำถามไว้แบบกว้าง ๆ และสามารถแทรกหรือเพิ่มเติมประเด็นซักถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดถูกต้อง ครบคลุมตามประเด็นที่ต้องการทราบ และสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ กำนันตำบลประตูป่า ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ มีความเข้าใจบริบทของชุมชน และเทศบาลตำบลประตูป่าเป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นการเก็บข้อมูลในส่วนของสภาพแวดล้อมภายนอก และมุมมองต่อการขับเคลื่อนนโยบาย

พื้นที่สีเขียวที่ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดูแลพื้นที่สีเขียว ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความครอบคลุมในเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยทำการตรวจสอบข้อมูลดังนี้ 1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ได้มา ประกอบด้วย แหล่งเวลา แหล่งที่มา สถานที่ บุคคล 2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยผู้ศึกษาได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

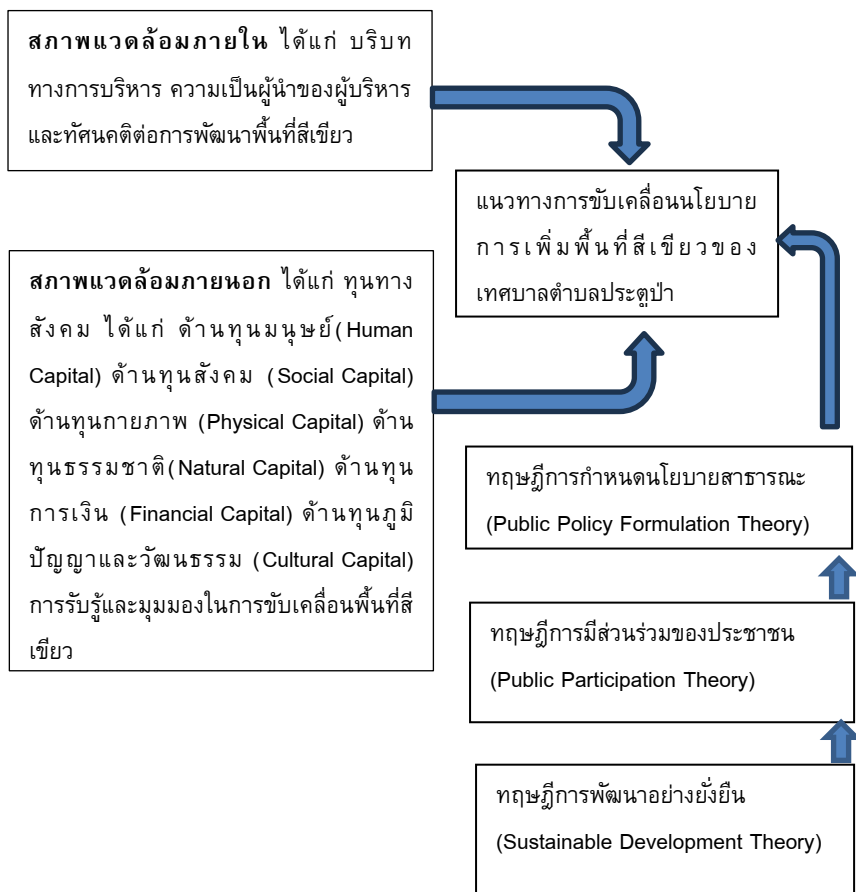
กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาสภาพแวดล้อมในการขับเคลื่อนนโยบายการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบลประตูป่า ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งสภาพแวดล้อมเป็น 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในของเทศบาลตำบลประตูป่า ได้แก่ บริบททางการบริหาร ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ทศนคติต่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการการเมือง และผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำ ในฐานะผู้นำในการขับเคลื่อนกำหนดทิศทางนโยบายของตำบลประตูป่าได้ และสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ทุนทางสังคม ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ (Human Capital) ด้านทุนสังคม (Social Capital) ด้านทุนกายภาพ (Physical Capital) ด้านทุนธรรมชาติ (Natural Capital) ด้านทุนการเงิน (Financial Capital) ด้านทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (Cultural Capital) และการรับรู้ของประชาชนของตำบลประตูป่า โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนในฐานะตัวแทนประชาชน เพื่อให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อในการขับเคลื่อนรวมทั้งสภาพแวดล้อมที่อาจจะเป็นอุปสรรค หรือความท้าทาย และส่งผลต่อการ

พัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของตำบลประดู่ป่า ซึ่งเป็นกระบวนการระบุปัญหา หาสาเหตุและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายฯ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อออกแบบทางเลือกนโยบาย เพื่อนำไปสู่การประกาศใช้นโยบาย การดำเนินการตามนโยบาย และการประเมินผลของนโยบายในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของ Dye (2002) ซึ่งกระบวนการกำหนดนโยบายจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามแนวคิดของ United Nations (1981) ได้อธิบายว่าการมีส่วนร่วมคือการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Theory) โดยหน่วยงานรัฐหรือผู้ที่เป็นตัวกลางจะต้องสร้างบรรยากาศ และสภาวะที่ทำให้ประชาชน ภาคเอกชน และภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดรูปแบบหรือลักษณะการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้น ยิ่งระดับการมีส่วนร่วมมากขึ้น การขับเคลื่อนนโยบาย และการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ จะยิ่งบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์มากขึ้น นอกจากนี้แนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบลประดู่ป่า ควรพิจารณาตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ใน 3 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านเศรษฐกิจ ให้สามารถเติบโตและพัฒนาไปพร้อมๆ กันได้ (พุทธธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2555) ตามแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Theory)

การขับเคลื่อนนโยบายการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบลประดู่ป่า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : ศรัณย์ลักษณ์ สุปินราษฎร ; 2567

ผลการวิจัย

การศึกษามหาความเรื่อง การขับเคลื่อนการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวของเทศบาลตำบลประจวบโดยการศึกษาค้นเอกสาร (Document Study) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงเอกสารบทความต่าง ๆ ได้แก่ กฎหมาย นโยบาย แนวทางปฏิบัติ คู่มือ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของแต่ละพื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล กำนันตำบลประจวบ และกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็กในพื้นที่จำนวน 1 ราย สามารถสรุปผลวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาพื้นที่สีเขียว

1.1 สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่บริบททางการบริหาร ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ความชัดเจนของเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย และทัศนคติต่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้จริง ซึ่งระดับของความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำ มีผลอย่างมากต่อความสำเร็จของนโยบาย ซึ่งทัศนคติของผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการการเมือง และผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำ มีดังนี้

1.1.1 บริบททางการบริหาร เป็นสภาวะหรือเงื่อนไขที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรเพื่อขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การปรับปรุงกระบวน กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการส่งเสริมพื้นที่สีเขียวในตำบลประจวบ รวมทั้งผลักดันให้เกิดการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบอย่างเคร่งครัด เช่น การประกาศตราเทศบัญญัติในการจัดการพื้นที่สีเขียวของตำบล

ประตูปา การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ ประชาชน เอกชน ในการขับเคลื่อนนโยบาย การสร้างนโยบายที่สะท้อนถึงปัญหาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง มีวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน สามารถติดตามและประเมินผลนโยบายได้ รวมทั้งต้องมีการปรับปรุงนโยบายอยู่เสมอ นอกจากนี้การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการดำเนินนโยบายพื้นที่สีเขียวก็เป็นสิ่งสำคัญในบทบาททางการบริหารของเทศบาลตำบลประตูปา โดยจัดทำโครงการและบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น และเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลตำบลประตูปา โดยต้องมีการต่อยอด ถอดบทเรียนทุกสิ้นปีงบประมาณ โดยการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านพื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบริบททางการบริหารมีความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนในตำบลต่อไป

1.1.2 ความเป็นผู้นำต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังนี้ ได้แก่ (1) การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลโดยสามารถกำหนดเป้าหมายและแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้ทีมงานหรือองค์กรสามารถมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพที่สามารถสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในทีม เพื่อให้เกิดความสามัคคีและการร่วมมือระหว่างทีม (3) ผู้นำต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดีและรวดเร็ว ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาหรือสร้างโอกาสใหม่ๆ ได้ (4) ผู้นำต้องมีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นได้ จึงสามารถกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (5) ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและในระดับทีม ซึ่งช่วยสร้างความไว้วางใจในองค์กร (6) ความสามารถในการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายใหม่ ๆ ได้

1.1.3 ทศนคติของผู้บริหารต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว

ผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการการเมืองมีความมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงนโยบายและกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การสร้างพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและความต้องการของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดนโยบาย รวมทั้งการดำเนินการสร้างพื้นที่สีเขียวที่เป็นการสร้างสุขภาวะ(Well-being) และคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในตำบล โดยสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในชุมชนในทางอ้อม ในส่วนของผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำมีทัศนคติที่เน้นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ด้านเศรษฐกิจ คือ ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถสร้างรายได้หมุนเวียนในตำบล เช่น การประยุกต์อัตลักษณ์ของชุมชน ในเรื่องศิลปวัฒนธรรม รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บูรณาการร่วมกับการสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชนให้ยั่งยืน สังคมที่มีเศรษฐกิจที่ดี ยั่งยืน เข้าถึงโอกาสในการสร้างรายได้ ได้อย่างเท่าเทียม และไม่ทำลายพื้นที่สีเขียวหรือระบบนิเวศ ลดกิจกรรมที่อาจจะส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติ โดยการสร้างความยั่งยืนได้นั้น ต้องอาศัยการทำงาน บูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

1.2 สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการ

สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและการรักษาพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ซึ่งภาคเอกชนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จัดสรรที่ดิน การทำงานร่วมกับเทศบาลและผู้ประกอบการจะช่วยให้เกิดการจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางเพื่อเป็นพื้นที่สีเขียว หรือพัฒนาพื้นที่เพื่อสาธารณประโยชน์ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการสร้างพื้นที่สีเขียวในโครงการต่าง ๆ จะช่วยขยายพื้นที่สี

เชื่อว่าโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งการจัดการจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวนอกจากนี้ ชุมชนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการพัฒนาพื้นที่สีเขียว การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของพื้นที่สีเขียวต่อคุณภาพชีวิต เช่น การลดมลพิษ การสร้างพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และการส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ ช่วยกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยภายนอกประกอบไปด้วย ทุนทางสังคม ได้แก่ ด้านทุนมนุษย์ ด้านทุนสังคม ด้านทุนกายภาพ ด้านทุนธรรมชาติ ด้านทุนการเงิน ด้านทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม การรับรู้และมุมมองในการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียว

1.2.1 ด้านทุนมนุษย์ (Human Capital) ตำบลประตูป่ามีผู้ที่มีความรู้ความชำนาญด้านต่าง ๆ ภายในชุมชน ได้แก่ นายธวัช อริยะจักร ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลประตูป่า ซึ่งมีความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน ในอดีตมีครูบาที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ครูบาชุ่ม โพธิโก ครูบาธรรมชัย ซึ่งปัจจุบันมีพระครูไพศาลธรรมานุสิฐ เจ้าคณะอำเภอเมืองลำพูนเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณ มีประชาชนในตำบลและตำบลใกล้เคียงที่เป็นคณะศรัทธา นอกจากนี้ด้านงานฝีมือ เย็บ ปัก ถักร้อย เช่น กลุ่มพัฒนาสตรีตำบลประตูป่า ที่นำภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน คือ สลากย้อม มาเป็นลายปักหัตถกรรม และผลิตรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายพื้นเมืองให้เกิดมูลค่าสร้างงานสร้างอาชีพได้ ผลิตภัณฑ์จากต้นกล้วย By. Ba-Musa การนำใบตองแห้งมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากส่วนประกอบของต้นกล้วย ด้วยการสาน และการเย็บ อาทิ กระเป๋า สมุด โคมไฟ แก้วอี้ ซึ่งมีเอกลักษณ์ด้านลวดลายของใบกล้วยที่โดดเด่นไม่ซ้ำกัน และสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.2.2 ด้านทุนสังคม (Social Capital) ประชาชนมีความไว้วางใจเชื่อใจผู้นำชุมชน และให้การยอมรับผู้นำชุมชนในการเป็นตัวแทนของประชาชน และผู้นำชุมชนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ เล็งเห็นประโยชน์ของหมู่บ้านเป็นหลัก มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วน

ร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม พื้นฐานของคนในตำบลประตูป่าดั้งเดิมจะคุ้นเคยและรู้จักกันในชุมชน หรือต่างชุมชน ฟังพาอาศัยกัน มีความโอปอ้อมอารี เห็นอกเห็นใจคนที่ด้อยโอกาสกว่า ให้การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ในชุมชน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มวัยทำงาน ที่เป็นแรงงาน โดยทั้งเป็นคนท้องถิ่นและคนที่อพยพมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ จากการซื้อสินทรัพย์ บ้านและที่ดิน เนื่องจากเป็นแหล่งที่ใกล้กับนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 3 พื้นที่ โดยประชาชนกลุ่มนี้จะไม่มีความว่างในการแสดงการมีส่วนร่วมในการประชุม หรือการตัดสินใจต่าง ๆ ในชุมชน เนื่องจากภาระการทำงาน และประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มประชาชนต่างด้าว ที่มีการอพยพเข้ามาเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม โดยกระจายอยู่ในพื้นที่รอบตำบลประตูป่าและตำบลใกล้เคียง ซึ่งมักจะไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งอาจจะเป็นความท้าทายในการสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

1.2.3 ด้านทุนกายภาพ (Physical Capital) โครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกและเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ ได้แก่ ไฟฟ้าครัวเรือน ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร ไฟฟ้าส่องสว่าง การประปา การสื่อสารโทรคมนาคม กล้องวงจรปิด สะพาน ถนนลาดยางและคอนกรีตเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ตำบล โบราณสถาน ได้แก่ กู่สะตาย หอพระไตรปิฎกวัดลำม่วง หอพระไตรปิฎกวัดประตูป่า สถาบันการศึกษา 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนบ้านศรีสุพรรณ ศาสนาสถานจำนวน 7 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สหกรณ์การเกษตรตำบลประตูป่าที่ดำเนินธุรกิจส่งและจำหน่ายลำไย

1.2.4 ด้านทุนธรรมชาติ (Natural Capital) แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ลำเหมือง 15 แห่ง และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ ฝาย 8 แห่ง บ่อบาดาลสาธารณะ 7 แห่ง โดยมีแม่น้ำสายหลักคือ แม่น้ำปิง มีคลองชลประทานส่งน้ำคือ ฝายชะลอน้ำ

พญาอุต และคูคลองเล็ก ๆ ที่เชื่อมต่อกันระหว่างหมู่บ้าน มีน้ำไว้ใช้เพื่อเกษตรกรรมตลอดปี

1.2.5 ด้านทุนการเงิน (Financial Capital) ตำบลประตูป่ามีงบประมาณของเทศบาลตำบลประตูป่า มีการจัดทำโครงการตามที่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในหมู่บ้าน ตามขั้นตอนแผนพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีกองทุนหมู่บ้าน กองทุนสตรี กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ของแต่ละหมู่บ้าน

1.2.6 ด้านทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (Cultural Capital) ตำบลประตูป่ามีประเพณีที่สำคัญ และสืบทอดมายาวนานได้แก่ ประเพณีสลากย้อม (ตานก๋วยสลาก) ประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุ ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง (ยี่เป็ง) ประเพณีทำบุญปอยหลวง ประเพณีตานข้าวใหม่ ภาษาถิ่นคือ ภาษายอง ภาษาเมืองล้านนา

1.2.7 การรับรู้และมุมมองในการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียว ผู้นำชุมชนมีมุมมองว่าการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียวเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ ซึ่งช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การมีสุขภาพที่ดี การลดมลพิษ การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี และการสร้างบรรยากาศที่น่าอยู่ โดยมีมุมมองว่าการขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่สีเขียวนั้น เทศบาลตำบลประตูป่าต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว และต้องอาศัยความร่วมมือจากหลากหลายฝ่าย เช่น ภาคประชาชน ภาครัฐ หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงภาคเอกชน ซึ่งผู้นำชุมชนมองว่าการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่สีเขียวที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์หรือพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ที่สาธารณะประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในความดูแลของเทศบาลตำบลประตูป่า ได้แก่ สุสานหลวง (สนามหญ้าเทศบาลตำบลประตูป่า) สุสานผีพราย ซอย 5 สันใจยา ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า สุสานอุ้ม ถนอมสายตัน เงะ - บ้านไร่ เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า และสุสานป่าลาน (ตันเงะ) ที่มีการใช้ประโยชน์ 1 แปลง และอีก 1 แปลง เป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า นั้น สามารถพัฒนา

ด้วยการสร้างศูนย์การเรียนรู้ หรือพื้นที่ปลอดคาร์บอนไดออกไซด์ และสร้างเป็นแหล่งศูนย์รวมชุมชน ด้วยการจัดกิจกรรม หรือสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ชุมชนไปในตัว เช่น ตลาดสีเขียว ตลาดผักปลอดสาร และมีการทำกิจกรรมปลูกต้นไม้หายาก ต้นไม้พื้นถิ่นของชุมชนอย่างเป็นสัดส่วน และขยายพื้นที่ไปยังพื้นที่ที่รกร้างอื่น ๆ เช่น ริมถนน หนทาง ริมคลอง หนอง บึง ต่าง ๆ

การรับรู้และมุมมองในการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียวของกลุ่มเอกชนที่ประกอบธุรกิจอาหารมีทรัพยากรขนาดเล็กมีมุมมองว่ายุคสมัยปัจจุบัน ลูกค้าหรือประชาชนจะนิยมการมีพื้นที่สีเขียว ฉะนั้นการสร้างพื้นที่สีเขียวให้เกิดขึ้นในตำบล ประตูป่า จะส่งผลดีต่อธุรกิจบ้านจัดสรร ในมุมที่มีที่พักผ่อนหย่อนใจ และปลอดคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งการลงทุนในพื้นที่สีเขียวสามารถนำไปสู่การพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าเพิ่ม และสร้างโอกาสในการสร้างรายได้จากการขายหรือการเช่า ที่อยู่อาศัยที่มีพื้นที่สีเขียว ซึ่งกลุ่มธุรกิจเข้าใจและยอมรับกับมาตรการของเทศบาลตำบลประตูป่าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของรัฐ ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่ทั้งนี้ต้องผ่านการประชาคมในพื้นที่ ให้ทุกฝ่ายมีความเท่าเทียมกัน และยึดถือผลประโยชน์ของส่วนรวมสูงสุด

2. เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้เกิดความยั่งยืน

แนวทางการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้เกิดความยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการสนับสนุนจากประชาชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย จนถึงการปฏิบัติจริง โดยใช้ ทฤษฎีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนนโยบาย โดยการสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชนและการจัดทำโครงการร่วมกับเอกชนอาจถูกเสนอเป็นกล

ยุทธหลักในการสร้างพื้นที่สีเขียว ซึ่งจำเป็นต้องออกแบบโครงการที่เข้าถึงได้ง่าย สำหรับประชาชน เช่น สวนสาธารณะขนาดเล็กในแต่ละหมู่บ้าน จะช่วยให้การพัฒนาพื้นที่สีเขียวมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวต้องอาศัยองค์ประกอบดังนี้ 1.การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจัดสรรที่ดิน พบว่า ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยเฉพาะในพื้นที่จัดสรรที่ดิน กลุ่มเอกชนธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก อาจมีการจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางเพื่อเป็นพื้นที่สีเขียว หรือการพัฒนาพื้นที่สำหรับสาธารณประโยชน์ เทศบาลตำบลประจวบฯ อาจมีการออกเทศบัญญัติ ระเบียบกฎหมาย หรือมาตรการในการสร้างข้อกำหนดหรือแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการสร้างพื้นที่สีเขียวในโครงการบ้านจัดสรร ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการขยายพื้นที่สีเขียวโดยไม่ต้องพึ่งพาเพียงแค่การจัดการจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว 2. การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยชุมชนนั้นจะต้องมีความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โดยการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน โดยสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ต้องเติบโต ยั่งยืนไปพร้อมกัน เช่น การสร้างพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และการส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ การสร้างแหล่งการเรียนรู้ Green space โดยนำเทคโนโลยี คิดค้นนวัตกรรม เพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพ และสร้างเชื่อมั่นในด้านเศรษฐกิจให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งชุมชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการรักษาพื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สีเขียว เพื่อสร้างระบบการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวที่ครอบคลุมและมีความยืดหยุ่น โดยอาจเสนอการจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อดูแลและประสานงานในการขยายพื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเทศบาลตำบลประจวบฯต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากร ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในการ

พัฒนาพื้นที่สีเขียว และการใช้แนวคิดการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนในการออกแบบพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลตำบลประตูป่า

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย และเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตตำบลประตูป่า เพื่อเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การศึกษาค้นคว้านี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และตัวแทนกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก และวิเคราะห์เอกสารแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้ ประการแรกผลการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาพื้นที่สีเขียว แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ บริบททางการบริหาร จากการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำมองว่า การส่งเสริมเพื่อสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่สีเขียว และสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนนโยบายมีความสำคัญมากที่สุด และการสร้างนโยบายนั้นต้องสะท้อนถึงปัญหา มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริง มีการติดตามและประเมินผลนโยบาย และปรับปรุงนโยบายให้มีความสอดคล้องทุกปี ซึ่งกระบวนการเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการกำหนดนโยบายสาธารณะ (Dye, 1984) ที่ได้ระบุกระบวนการของนโยบายสาธารณะว่าเป็นกิจกรรมทางการเมืองซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ขั้นการก่อตัวของนโยบายสาธารณะ ขั้นการกำหนดนโยบายสาธารณะ ขั้นการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ขั้นการประเมินผลนโยบายสาธารณะ และขั้นการต่อเนื่อง ทดแทน หรือการยุตินโยบายสาธารณะ โดยกระบวนการระบุปัญหาพิจารณาจากปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่ง

กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น ต้องวิเคราะห์และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้นายกเทศมนตรีในฐานะผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการการเมืองมีความเห็นว่าการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการดำเนินนโยบายพื้นที่สีเขียวเป็นสิ่งสำคัญในบทบาททางการบริหารของเทศบาลตำบลประจวบ โดยต้องมีการเสนอโครงการและบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น และเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลตำบลประจวบ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน การต่อยอด ถอดบทเรียนทุกสิ้นปีงบประมาณ ซึ่งประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย จนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ และรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation Theory) ของ United Nations (1981) ได้อธิบายว่าการมีส่วนร่วมคือการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น ประชาชนมีพลังในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการปฏิบัติตามแผนการโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ซึ่งประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนสามารถมีบทบาทในการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่ ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกระบวนการพัฒนา และสอดคล้องกับการศึกษาของสูกัลยา โตสินธุ์ (2554) พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวทางที่สำคัญในการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียว การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การอนุรักษ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดจิตสำนึก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงความเป็นพื้นที่สีเขียวได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและยังสามารถขยายเครือข่ายไปยังพื้นที่อื่นได้อีกด้วย ด้านความเป็นผู้นำ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องลักษณะของผู้นำที่จะสามารถช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่สีเขียวสำเร็จได้ นายกเทศมนตรีให้ความสำคัญในเรื่องวิสัยทัศน์ โดยต้องสามารถกำหนด

เป้าหมายและแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย มีความฉลาดทางอารมณ์ที่จะเข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่นได้ รับผิดชอบต่อการตัดสินใจและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งช่วยสร้างไว้วางใจได้ ผู้บังคับบัญชาฝ่ายข้าราชการประจำคิดเห็นว่า ผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดีและรวดเร็ว ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง สามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รับฟังความเห็นของทุกฝ่าย อีกทั้งการสื่อสารต้องชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ในส่วนของทัศนคติของผู้บริหารต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนายกเทศมนตรี พบว่าการส่งเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักรู้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก และง่ายขึ้นต่อการดำเนินนโยบาย ซึ่งต้องใช้กลยุทธ์ในการสร้างนโยบายที่ให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและความต้องการของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดนโยบาย รวมทั้งการดำเนินการสร้างพื้นที่สีเขียวที่เป็นการสร้างสุขภาวะ (Well-being) และคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน โดยสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในชุมชน ในส่วนของผู้บริหารของฝ่ายข้าราชการประจำมีทัศนคติที่เน้นกระบวนการกำหนดนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทำให้ชุมชนนำเอาความโดดเด่นในด้านศิลปวัฒนธรรมบูรณาการร่วมกับการสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชนให้ยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนเข้าถึงโอกาสในการสร้างรายได้อย่างเท่าเทียม ลดการทำลายระบบนิเวศ ลดกิจกรรมที่อาจส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับการศึกษาของอดิน รพีพัฒน์ (2527) พบว่าการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต รวมถึงได้พัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจในการ กำหนดวิถีชีวิต ซึ่งกระบวนการกำหนดนโยบายต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ ในกระบวนการนโยบาย การขับเคลื่อนนโยบาย การดำเนินกิจกรรมโครงการ และการติดตาม ประเมินผล ร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้การเพิ่มพื้นที่สีเขียวเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับการศึกษาของวรรณวิภา ไตลังคะ และคณะ (2565) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับบทเรียนชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสีเขียว ในจังหวัดปทุมธานี โดยทำการสัมภาษณ์ถอดบทเรียน โดยใช้การเล่าเรื่อง ผู้บริหารเทศบาลเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าบทเรียนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสีเขียว จังหวัดปทุมธานี ตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองสีเขียวโดยธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) มีกลไกนำสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยการเสริมสร้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การวางแผนการขับเคลื่อนโครงการ กิจกรรม การประเมินผล และการทบทวนองค์ความรู้ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำการสำรวจพื้นที่สีเขียวทั้งที่มีอยู่เดิม และพื้นที่ที่มีศักยภาพจะเป็นเมืองสีเขียวได้ นำมาจัดทำแผน แม่บทเพื่อการพัฒนาทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน สร้างเมืองสีเขียวต้นแบบ ทำการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาเมืองโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และ ทำการขยายผลไปสู่พื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

2. *สภาพแวดล้อมภายนอก* ที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายฯ ประกอบไปด้วย ทูทางสังคม และการรับรู้และมุมมองในการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียว ซึ่งการวิเคราะห์ทูทางสังคมของตำบลประตูป่า จะทำให้สามารถนำไปกำหนดนโยบายที่ตรงต่อบริบทของตำบลได้ และสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลใน 3 มิติ คือ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการพัฒนาทุกมิติมีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกัน (พุทธธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2555) จากผลการวิจัยในด้านทูทางสังคมของตำบลประตูป่าพบว่า ด้านทุนสังคม (Social Capital) ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือได้ดี มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในฐานะตัวแทนของประชาชน ประชาชนมีความไว้วางใจเชื่อใจผู้นำชุมชน และให้การยอมรับผู้นำชุมชนในการเป็นตัวแทนของประชาชน เล็งเห็นประโยชน์ของหมู่บ้านเป็นหลัก มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของ

ภาคประชาชน โดยให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายได้ ในส่วนของประชาชนนั้นบางกลุ่มที่มักจะไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ของชุมชน และประชาชนที่ยังขาดองค์ความรู้และการตระหนักรู้ในเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งเป็นความท้าทายในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งอาจจะเป็นข้อจำกัดและความท้าทายในการขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้นต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของพื้นที่สีเขียว โดยการปลูกจิตสำนึก และสร้างความตระหนักรู้ เพื่อให้เกิดบรรยากาศการมีส่วนร่วม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น โดยระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มี 6 ระดับดังนี้ (1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) (2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) (3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) (4) การประชาพิจารณา (Public Hearing) (5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) (6) การใช้กลไกทางกฎหมาย ซึ่งไม่ใช่รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงแต่เป็นในลักษณะของการเรียกร้อง และการป้องกันสิทธิของตนเอง เนื่องจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม (ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม และพรพนทิพย์ เพชรมาก, 2551) ซึ่งการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือการเป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

การรับรู้และมุมมองในการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียวของผู้นำชุมชน มีมุมมองว่าการขับเคลื่อนพื้นที่สีเขียวเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ ซึ่งช่วยลดผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การมีสุขภาพกายและใจที่ดี การลดมลพิษ และการสร้างบรรยากาศที่น่าอยู่ โดยมีมุมมองว่าการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว เทศบาลตำบลประจวบต้องเป็นผู้นำในการ

ขับเคลื่อน และต้องสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในความสำเร็จของนโยบาย โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ที่ยังไม่มีการใช้ประโยชน์หรือพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ได้แก่ สุสานผีพราย ซอย 5 สันใจยา สุสานอุทัง ถนนสายตันแะ - บ้านไร่ และสุสานป่าลาน (ตันแะ) จำนวน 1 แปลง นั้น สามารถพัฒนาด้วยการสร้างพื้นที่สีเขียวธรรมชาติ พื้นที่สีเขียวเพื่อการเรียนรู้ พื้นที่ปลอดคาร์บอนไดออกไซด์ แหล่งศูนย์รวมชุมชนในการจัดกิจกรรม หรือสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ชุมชนควบคู่ไปด้วย เช่น ตลาดสีเขียว ตลาดปลอดสาร และการทำกิจกรรมปลูกต้นไม้พื้นถิ่นของชุมชนอย่างเป็นสัดส่วน ในพื้นที่ริมเส้นทางสัญจร เช่น ริมถนน ริมคลอง เหมืองต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ จุติชัย ต่วงลาพันธ์ และสุริยา เรียบร้อย (2556) โดยได้ทำการศึกษการพัฒนาพื้นที่สีเขียวภายใต้แนวคิดชุมชนนิเวศ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ารูปแบบการจำแนกประเภทของพื้นที่สีเขียวที่มีความสอดคล้องกับพื้นที่เทศบาลเมืองแม่โจ้ ดังนี้ คือ พื้นที่สีเขียวธรรมชาติ พื้นที่สีเขียวเพื่อการผลิต พื้นที่สีเขียวเพื่อบริการ พื้นที่สีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม และพื้นที่สีเขียวริมเส้นทางสัญจร โดยการจำแนกขอบเขตพื้นที่ และสร้างสมดุลด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดความเหมาะสมแก่สภาพพื้นที่ ในส่วนการรับรู้และมุมมองของตัวแทนกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก พบว่า ปัจจุบันลูกค้ามีความต้องการพื้นที่สีเขียวเพื่อการสันทนาการ และส่งผลดีต่อธุรกิจบ้านจัดสรร เช่น มีที่พักผ่อนหย่อนใจ และปลอดภัย ซึ่งการลงทุนในพื้นที่สีเขียวสามารถนำไปสู่การพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น สร้างโอกาสในการหารายได้จากการขายหรือการเช่า ซึ่งกลุ่มธุรกิจพร้อมให้ความร่วมมือกับมาตรการของรัฐในการปฏิบัติตามกฎหมายที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

การเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เหมาะสมกับ
บริบทของเทศบาลตำบลประดู่ป่า

จากการศึกษาพบว่าเทศบาลตำบลประดู่ป่าต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน รวมทั้งต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการกำหนด นโยบายที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประการแรกที่ต้องให้ความสำคัญคือ การสร้างความ ตระหนักรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งจะ ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการดูแลรักษาพื้นที่สีเขียวในระยะยาว และการเอื้อให้เกิด ระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่จะทำให้เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่าง ภาวศึเครือช่าย ที่เป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำไห้นโยบายเกิด้ขึ้้นได้ โดยปัจจัยที่จะทำไห้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้นั้น ประชาชนจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบ และ เลือ่กที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยสำคัญ 6 ประการ คือ 1) ความใกล้ชิดกับปัญหา 2) ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ 3) การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยหรือบริการ 4) ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม 5) ค่านิยม 6) อำนาจที่ได้รับการมอบหมายตามกฎหมาย นอกจากนี้การให้ข้อมูล ข่าวสารต่อสาธารณชนทั่วไปก็เป็นส่วนสำคัญ โดยให้เห็้นข้อมูลถึงผลที่จะติดตามมา ของการมีส่วนร่วมหรือการไม่ทำตามกิจกรรมที่นำเสนอ และต้องแสดงให้เห็้นชัดเจน เพื่อให้ประชาชนเห็้นช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้ ถ้าเขาต้องการที่จะมีส่วนร่วม (Creighton, 2005) ดังนั้นการชี้ให้เห็นว่าการสร้างพื้นที่สีเขียวที่ยั่งยืนจำเป็นต้องให้ ประชาชนมีบทบาทตั้งแต่การกำหนดนโยบายจนถึงการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งจะส่งผล ให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้ง หรือการเป็นหุ้นส่วนกัน และการกระบวนการ กำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพนั้น เทศบาลตำบลประดู่ป่าต้องมีวัตถุประสงค์ที่ ชัดเจน สะท่อนปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง โดยผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดนโยบาย มีการติดตามและประเมินผล ถอดบทเรียนและปรับปรุง นโยบายให้สอดคล้องอยู่เสมอ สามารถกำหนดนโยบายที่สะท่อนปัญหา อยู่ภายใต้

ข้อจำกัด เงื่อนไข และการกำหนดนโยบายต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 3 มิติ ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (Sustainable economic development) การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน (Sustainable social development) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Sustainable environment development) โดยการพัฒนาคนให้มีผลิตภาพสูงขึ้น สามารถปรับตัว รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน มีจิตสำนึก พฤติกรรม และวิถีชีวิตที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีระบบการจัดการทางสังคมที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การนำทุนทางสังคมมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2555) และสอดคล้องกับการศึกษาของปุนยอนุช รุธิรโก (2556) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความยั่งยืนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง พบว่าแนวทางในการจัดการพื้นที่สีเขียวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้นขึ้นอยู่กับทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน นักการเมืองและชุมชน โดยมีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายและแนวทางต่าง ๆ การจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองอย่างยั่งยืนจึงควรมีบุคคลต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ ส่วนการดำเนินการควรดำเนินการทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ระดับปฏิบัติ ระดับกลยุทธ์ และระดับนโยบาย ซึ่งความสำเร็จในการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายสาธารณะ และโครงสร้างขององค์กรที่ควรมีนโยบายที่ชัดเจน มีแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างจริงจัง การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของผู้บริหารเมือง การมีส่วนร่วมของชุมชน ความเกี่ยวข้องกันระหว่างกลุ่มที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อ การออกกฎหมายสนับสนุน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างท้องถิ่นและนักวางแผน การบำรุงรักษา ทั้งนี้การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ จะช่วยให้การจัดการพื้นที่สีเขียว มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ส่งผลต่อความยั่งยืนต่อไปในอนาคต ดังนั้นการ

พัฒนาพื้นที่สำหรับสาธารณประโยชน์รกร้างว่างเปล่า ตามแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถพัฒนาด้วยการสร้างพื้นที่การเรียนรู้พื้นที่ปลอดมลพิษ แหล่งศูนย์รวมชุมชนในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ชุมชนควบคู่ไปด้วย เช่น ตลาดสีเขียว ช่วงวัฒนธรรม ที่นำเอาความโดดเด่นของชุมชนมาประยุกต์กับพื้นที่สีเขียว Green space ที่นำนวัตกรรมมาสร้างสรรค์ในอนาคต การสร้างการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศหรือเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมปลูกต้นไม้หายาก ต้นไม้พื้นถิ่นของชุมชนอย่างเป็นสัดส่วน ไปยังพื้นที่รกร้างอื่นๆ เช่น ริมถนน ริมคลอง หนอง บึง การนอกจากนี้การสร้างข้อกำหนดหรือแรงจูงใจให้กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็กสร้างพื้นที่สีเขียวในโครงการบ้านจัดสรร จะเป็นส่วนหนึ่งในการขยายพื้นที่สีเขียวโดยไม่ต้องพึ่งพาเพียงแต่การจัดการจากภาครัฐ การออกแบบโครงการที่เข้าถึงได้ง่ายสำหรับประชาชน จะช่วยให้การพัฒนาพื้นที่สีเขียวมีประสิทธิภาพ สามารถต่อยอดและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

จากผลวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่รวมถึงเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลประตูป่า ยังขาดองค์ความรู้ และไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้เกิดขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะแก่เทศบาลตำบลประตูป่า ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ดังนี้

1.1 เทศบาลตำบลประตูป่าควรมีความพร้อมในด้านทรัพยากร และงบประมาณ โดยสนับสนุนทรัพยากร เพื่อลงทุนในกระบวนการสร้างความตระหนักรู้แก่ชุมชน ให้เห็นถึงความสำคัญเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

สนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ที่มีองค์ความรู้ โดยเข้ารับการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ และสามารถให้คำปรึกษา และแนะนำแนวทางต่าง ๆ แก่ชุมชนได้

1.2 เทศบาลตำบลประตูป่าควรให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างความรู้ตระหนักรู้ และการให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน การรณรงค์ เพื่อให้ผู้นำชุมชน ประชาชนเกิดความตระหนักรู้ในประโยชน์ของการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในตำบลประตูป่า จนนำไปสู่ในระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โครงการ ที่สูงขึ้น ได้แก่ การตัดสินใจในกระบวนการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาด้วยการจัดทำกรณีศึกษา โดยนำนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทไปปฏิบัติ ประเมินผล และทำการถอดบทเรียนว่านโยบายดังกล่าว มีบรรลุดัตุประสงค์ และประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษากลุ่มประชากรให้กว้างขึ้น เพื่อให้ทราบถึงการรับรู้ มุมมองที่มีต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีความคาดหวังให้เทศบาลตำบลประตูป่ามีบทบาทในด้านใด นอกจากนี้ควรทำการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในขั้นใด เพื่อให้การวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายเพิ่มพื้นที่สีเขียวได้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งในด้านการเอื้อประโยชน์ และความท้าทาย ข้อจำกัด เพื่อให้การสร้างแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายพื้นที่สีเขียวที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ที่มีความชัดเจน และตรงกับวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

งานวิเคราะห์นโยบายและแผน เทศบาลตำบลประตูป่า. (พฤษภาคม 2566).

แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570) ฉบับทบทวน ครั้งที่
1/2566. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2567, จาก

https://www.pratupa.go.th/document/strategic_plan_or_agency_development_plan

งานศิษย์เก่าสัมพันธ์และบริการด้านอาชีพ กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. (2

กุมภาพันธ์ 2567). ความ ยั่งยืน หมายถึง ? สำคัญอย่างไรต่อชีวิตปัจจุบัน.
สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2567, จาก

<https://alumni.mahidol.ac.th/sustainability/>

จตุชัย ตัวลาพันธ์ และสุริยา เรียบร้อย. (2556). ศึกษาการพัฒนาพื้นที่สีเขียวภายใต้

แนวคิดชุมชนนิเวศ กรณีศึกษา เทศบาลเมืองแม่โจ้ อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: คลังความรู้ดิจิทัล.

ปุ่นนุช, รุธิโก. (2556). ความยั่งยืนในการจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง. วารสาร
สุทธิปริทัศน์, 27(84), 55-76.

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2555). การจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: พื้นฐาน
การศึกษา ด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม (พิมพ์ ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์.

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). การบริหารสังคมศาสตร์
แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทย และสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กร
ชุมชน.

วรรณวิภา ไตลังคะ และคณะ. (2565). บทเรียนชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนการ
พัฒนาเมืองสีเขียว ในจังหวัด ปทุมธานี. วารสารรัชดภาคย์, 16(45), 473-
486.

- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). แนวทางการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเมือง. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). แนวทางปฏิบัติงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (กรกฎาคม 2567). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร(ราย เดือน). สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2567, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>
- สุกัลยา โตสินธุ์. (2554). การบริหารจัดการพื้นที่สีเขียวแบบมีส่วนร่วมในบริบทการขยายตัวของเมืองใน โครงการสวนกลางมหานคร (บางกระเจ้า) อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อจิน, รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- Dye, T. R. (2002). *Understanding Public Policy*. (10th. ed) , Englewood Cliffs. NJ: Prentice -Hall, Inc.
- Creighton, J. L. (2005). *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement*. San Francisco: Jossey Bass Publisher.
- United Nations. (1981). *Yearbook of International Trade Statistics*. New York: Author.
- United Nations. (1987). *Participation: A Key to Sustainable Development*. New York: Author..

United Nations. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York: Author..